

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของชาวบ้าน
ในโครงการชุมชนรักป่า ตำบลแม่นาจร
อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นายวิรัช จันทโรทัย

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดุษฎี ณ ลำปาง ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภา คุณาพร กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฐิน ศรีมงคล กรรมการ
อาจารย์ สุวานิศวรรค์ วงศ์ประเสริฐ กรรมการ

บทคัดย่อ

ในการศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของชาวบ้านในโครงการชุมชนรักป่า ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของชาวบ้าน กับการมีส่วนร่วมในโครงการชุมชนรักป่า อีกทั้งยังศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค รวมถึงความต้องการของชาวบ้านที่เข้าร่วมในโครงการนี้ด้วย โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการในพื้นที่ 6 หมู่บ้าน ของตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ บ้านแม่ชา บ้านแม่ขอ บ้านแม่หอย บ้านสบขอบ บ้านสบแม่รวมเหนือ บ้านสบแม่รวมใต้ ผู้ให้ข้อมูลคือชาวบ้านที่เข้าร่วมในโครงการชุมชนรักป่า โดยการสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 162 ครั้ง เรือน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติต่างๆ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Mean Score)

จากผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านที่เข้าร่วมในโครงการชุมชนรักป่าส่วนใหญ่แล้วเป็นเพศชาย และมีอายุเฉลี่ย 43.11 ปี แต่งงานแล้ว ไม่ได้รับการศึกษา นับถือศาสนาคริสต์ ไม่มีตำแหน่งทางสังคม การถือครองที่ดินเฉลี่ย 13.24 ไร่ อาชีพหลักเกษตรกรรวม รายได้เฉลี่ย 13630.00 บาทต่อปี ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนด้านผลผลิตจากไม้และการหาของป่า ทั้งหมดเห็นว่ามี ความจำเป็นที่ต้องอนุรักษ์ป่าชุมชนไว้ ส่วนใหญ่เข้าร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนทุกครั้ง และเห็นด้วยที่ต้องมีการร่วมมือกันหลายฝ่ายในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการชุมชนรักป่า พบว่า ชาวบ้านมีส่วนร่วมในชั้นดำเนินงานกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนมากที่สุด รองลงมาเป็นชั้นการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ชั้นการติดตามและประเมินผลโครงการฯ ชั้นการวางแผนแก้ไข ปัญหา และชั้นการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ตามลำดับ

ทัศนคติของชาวบ้านที่เข้าร่วมในโครงการชุมชนรักป่า พบว่า ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดี เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน กล่าวคือ ชาวบ้านเห็นประโยชน์และคุณค่า อีกทั้งยังเต็มใจที่จะร่วมกันดูแลรักษาป่าชุมชนของหมู่บ้านให้คงอยู่ต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคของชาวบ้านที่เข้าร่วมในโครงการชุมชนรักป่า พบว่า มีอยู่ 2 ประเด็นที่ชาวบ้านเห็นว่ามีความสำคัญและอุปสรรคมาก คือ หมู่บ้านขาดเงินทุนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน และขาดการสนับสนุนด้านเงินทุนจากหน่วยงานของรัฐบาล ส่วนประเด็นที่ชาวบ้าน เห็นว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลางก็มีอยู่สองประเด็นเช่นกันคือ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ที่ให้ความสนับสนุนในเรื่องการอนุรักษ์ป่าชุมชน และ พื้นที่ป่าชุมชนมีมากดูแลรักษาไม่ทั่วถึง ส่วนประเด็นปัญหาอื่นๆนั้นชาวบ้านเห็นว่าเป็นเพียงแค่อุปสรรคเล็กน้อยเท่านั้น เพราะชาวบ้าน ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ รัฐบาลควรจะมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการโครงการฯ ให้เพียงพอ และส่งเสริมด้านอาชีพให้ชาวบ้านที่ร่วมในโครงการฯ มีรายได้ ตลอดจนส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนประจำหมู่บ้านเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ของโครงการฯ และที่สำคัญที่สุดคือรัฐบาลควรปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนทุกๆ คนรักและเห็นความสำคัญ ของป่าไม้ เพื่อที่จะได้ร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ของประเทศชาติต่อไป

Independent Study Title Participation in Community Forest Conservation by Villagers under the Community Forest Care Project in Mae Najon Sub – district , Mae Chaem District , Chiang Mai Province.

Author Mr. Wiruch Jantararotai

M.S. (Agriculture) Agricultural Extension

Examining Committee :

Asst. Prof . Dusdee Nalampang	Chairman
Asst . Prof . Warapa Kunaporn	Member
Asst . Prof . Katin Srimongkol	Member
Lecturer Thanit Wongprasert	Member

Abstract

The study aimed at investigating participation in community forest conservation by villagers under the Community Forest Care Project, the relationships between the personal characteristics, social, economic, psychological aspects of the villagers and the participating roles in The Community Forest Care Project. The problems and obstacles as well as needs of the villagers were also studied. The study was launched in six villages of Mae Najon sub – district, Mae Chaem district, Chiang Mai province. Those six villages were Ban Mae Za, Ban Mae Kor, Ban Mae Hoi, Ban Sob Kor, Ban Sob mae Ruam Neur and Ban Sob Mae Ruam Tai. Data was derived from the villagers who took part in The Community Forest Care Project. One hundred and sixty-two of them were randomly sampled. Data collection

was done by questionnaire and statistically analyzed and presented in percentage, means and standard deviation and weighted mean score method.

The results showed that the villagers who took part in the project were mostly male whose average age was 43.11 years. They were all married but uneducated. They were Christians and had held no social positions at all. Their possession on the average agricultural plot of land was 13.24 rais. They mainly earned their living as agriculturists with an average annual income of 13,630 Baht. They had been informed of the information regarding forest resources conservation by the forestry officers. They made use of wood product and collected forest items from the community forest. They all deemed the community conservation necessary. Most of them took part in the activities regarding the community forest conservation. They all agreed that jointly conserving practice made on the community forest should be made by various parties.

As for their participating role in the project, the villagers had their roles in the community forest conservation most in the launching activities, benefit sharing, monitoring and evaluating, planning for problem solving and analyzing causes of problems respectively.

In terms of the attitudes of the villagers who took part in the project, it was found out that they had positive attitudes towards the community forest conservation. They all aware of benefit and value of the community forest, and were willing to continuously take care of it.

Two main problems and obstacles encountered included the lack of budget for the community forest conservation and no supporting fund from government sector. As for other two problems and obstacles considered fair were the lack of the officers who could support the community forest conservation and the community forest area was too vast to be entirely conserved. Some other issues were found but were slightly serious since they mostly followed the regulations and were ready to join hands in doing any activities when asked for.

As for suggestions, the government should allocate enough budget for the project, help promote the villagers who participate in the project to earn more additional incomes and help set up village mutual fund that can be utilized for the benefits of the project. Most importantly, the government should help the villagers to create awareness regarding the importance of the forest in order that they would love and join hands in conserving the national forest resources for years to come.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University